

Alimliyi, pedaqoqluğu və vətənsəvərliyi özündə birləşdirən ziyalı

Müəllim-pedaqoq, alim, ziyalı, vətənpərvər, milli təəssübkeş - bu kimi ali xüsusiyyətlərin bir insanda vəhdət halında cəmlənməsinə çox az rast gəlinir. Bu xüsusiyyətləri daşıyan insanlar cəmiyyətin, elmin, təhsilin və vətənin fədakar keşikçiləridir. Arzu edilən budur ki, Azərbaycanda belə şəxsiyyətlərin sayı artsın, onların iziylə gedən yeni nəsillər formalaşsın. Çünki məhz belə - öyrənən, öyrədən, örnək insanları yetişdirənlərin sayının çox olması gələcəyimizin qarantıdır. Bütün bu nəcib sifətləri özündə birləşdirən simalardan biri də - Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin İqtisadiyyat İnstitutunun direktoru, professor Nazim Müzəffərdir. Nazim müəllimin pedaqoji, elmi və ictimai fəaliyyəti nümunəvidir. O, Azərbaycanın iqtisadi və elmi mühitinə dəyər qatan, cəmiyyət üçün mənəvi və intellektual qazanc sayılan şəxsiyyətlərdən biridir.

Müəllim adını zirvəyə daşıyan şəxsiyyət

Bu yazıda niyə "müəllim" yox, "müəllim-pedaqoq" adına üstünlük verdik? Həzrət müəllim sözü cəmiyyətdə əsasən müraciət forması kimi istifadə edilir. Bu, başqa və geniş müzakirənin mövzudur. Lakin "müəllim-pedaqoq" ifadəsi daha dərin mənalar daşıyır. Müəllim-pedaqoq - təkcə öyrədən deyil, həm də insan formalaşdırın, şəxsiyyət yetişdirəndir. Professor Nazim Müzəffərli müəllim-pedaqoq adını zirvəyə daşıyan şəxslərdəndir.

O, müxtəlif platformalardakı çıxışlarında, yazılarında təkcə iqtisadi bilikləri aşılamaqla kifayətlənmir, həm də gənclərə vətənə sevgi, milli kimlik, insanlıq və məsuliyyət hissini aşılayır. Nazim müəllim bunu həm də ən yaxşı şəkildə bacırır. O, bəlağətli nitqi, elmi əsərləri, təmkinli davranışları, statusuna baxmadan insanlarla səmimi münasibətləri və dərin dünya görüşü ilə hər zaman ətrafındakı insanlar üçün örnək olmuşdur. Onunla ünsiyyətdə olanlar, onu dinləyənlər təkcə iqtisadi biliklər əldə etmirlər, həm də milli-mənəvi dəyərləri əxs edirlər.

Nazim Müzəffərlinin mərhum professor Cəmil Əhmədli haqqında yazdığı səmimi və dərin məzmunlu yazı onun müəlliminə olan böyük hörmətinin təzahürüdür. Nazim müəllim eynilə tələbələri haqqında da yüksək fikirlər yazı və səsləndirə bilən şəxsiyyətdir. Başqasına dəyər vermək insandan "böyük ürək" istəyir. Nazim müəllim böyükürəkli insandır və bu keyfiyyəti onu daha da yüksəldir.

Alimliyın zirvəsi elmi məktəbin formalaşmasıdır

Elmdə ən uca zirvə elmi məktəbin yaranmasıdır. Bu, təkcə biliklə deyil, fikir gücü, yenilikçiliyə meyillilik, dərinə nüfuz edən elmi təfəkkür, prinsiplilik və uzaqgörənliklə mümkündür. Elmi məktəb bir şəxs deyil, bir ideyanın ətrafında birləşmiş təfəkkürlərin sintezidir. O, məkan və zaman sərhədlərini aşaraq, ideyanı daha yüksək mərhələyə daşıyan kollektiv zəkanın formasıdır.

Bu baxımdan professor Nazim Müzəffərlinin elmi ideyaları ətrafında formalaşan tədqiqatlar, onun elmi rəhbərliyi ilə aparılan araşdırmalar və əldə edilən nəticələr artıq elmi məktəbin formalaşdığını sübut edir. Xüsusilə Nazim müəllimin işlədiyi və elmi ictimaiyyətə təqdim etdiyi "İqtisadiyyatın Səhləsi (Sağlığı) İndeksi" qeyri-səlis məntiq fəlsəfəsinə əsaslanan ilk metodoloji yanaşmadır. İllərlə tədqiqatçıların sual etdiyi, lakin ölçməkdə çətinlik çəkdiyi dövlətin iqtisadiyyata müdaxilə dərəcəsi bu metodologiya ilə qiymətləndirilə bilər.

Bu yanaşma dövlətin iqtisadi rolu ilə bağlı yalnız statistik deyil, fəlsəfi nəticə-

lərə də yol açır. Dövlət müdaxiləsinin sərt ideoloji çərçivədən çıxarılaraq, konkret və çevik idarəetmə modellərinə uyğunlaşdırılması Nazim müəllimin elmi vizionunun göstəricisidir. Bu metodologiya həm makroiqtisadi səviyyədə, həm də sahəvi idarəetmədə effektiv tənzimləmə mexanizmlərinin formalaşdırılmasına xidmət edir.

Nazim müəllimin elmi araşdırmaları içərisində Qarabağın iqtisadi quruculuğu xüsusi yer tutur. Onun bu mövzuya münasibəti təkcə elmi deyil, həm də vətəndaşlıq mövqeyi ilə bağlıdır. Hələ 2010-cu ildə Qarabağ işğal altındaykən E.İsmayilovla birgə qələmə aldığı "Azərbaycan postkonflikt ərazilərinin bərpası: konseptual əsaslar" əsəri bu sahədə ilk elmi konsepsiyalardan biri kimi tarixə düşüb. O zamanlar kəğiz üzərində qurulan modellər bu gün realıqda dövlət siyasətinə bələdçilik edir.

Qarabağ azad edildikdən sonra professor Nazim Müzəffərlinin rəhbərliyi ilə İqtisadiyyat İnstitutu bölgənin iqtisadi dirçəlişi üçün nə mümkünsə onu həyata keçirməkdən ötrü tam gücü ilə fəaliyyətə başladı. İnstitutda bununla bağlı ayrıca mərkəz yaradıldı. Onun elmi rəhbərliyi ilə aparılan bir sıra fundamental tədqiqatlar Qarabağa qayıdış potensialının qiymətləndirilməsi, bölgənin iqtisadi potensialı və müqayisəli üstünlükləri, münaqişənin ölkəyə vurduğu iqtisadi zərərin hesablanması kimi aktual məsələləri əhatə edir.

Xüsusilə ADA Universiteti ilə birgə aparılan tədqiqatlar bu sahədə elmi sinerji və institusional əməkdaşlığın ən yaxşı nümunəsidir. Nazim müəllim ortaq layihələrdə təkcə rəhbər olaraq deyil, həm də tədqiqatçı-alim kimi də yaxından iştirak edib. Bu, onun əsl vətəndaş mövqeyindən irəli gəlir.

Yalnız postkonflikt ərazilərin deyil, ümumilikdə Azərbaycanın digər regionlarının sosial-iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsi istiqamətində də Nazim müəllimin rəhbərlik etdiyi tədqiqatlar nəzəri və praktiki əhəmiyyət daşıyır. Onun rəhbərliyi ilə hazırlanmış Azərbaycan regionlarının müxtəlif sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsinin qiymətləndirilməsi metodologiyası regional iqtisadi siyasətin formalaşdırılmasında fundamental baza rolunu oynayır.

Bu tədqiqatlar vasitəsilə regionların iqtisadi potensialı, sosial bərabərliyin təmin olunması, subregional siyasətlərin optimallaşdırılması kimi məsələlər elmi əsasda işlənilib və dövlət səviyyəsində qərarların verilməsində istifadə olunub.

Eyni zamanda "Qiymətlərin dövlət tənzimlənməsi: ölkələrarası müqayisəli təhlil" adlı əsərində müxtəlif ölkələrin qiymət siyasətlərini müqayisə etməklə Nazim müəllim dövlət müdaxiləsinin effektivliyi və balanslı tənzimləmənin səmərəliliyi məsələlərinə yeni elmi baxış ortaya qoyub.

Bütün bu nümunələr göstərir ki, alimlik sadəcə elmi dərəcə deyil, fikir yaranan, yol göstərən və məktəb quran bir

missiyadır. Nazim müəllim bu missiyanı layiqincə yerinə yetirərək, Azərbaycan iqtisad elminin düşünən beyinlərindən, idarə edən rəhbərlərindən və yüksəkixtisaslı kadr hazırlayan alimlərdən biridir.

Onun yaratdığı elmi məktəb sabahın iqtisadi düşüncəsinin, rəşional qərarların və sosial ədalətin elmi dayacağı kimi qiymətləndirilməlidir.

Səmərəli və innovativ idarəetmə

10 ildən artıq müddətdə İqtisadiyyat İnstitutuna rəhbərlik edən Nazim müəllim bu vəzifəyə qədər də ziyalı, alim və cəmiyyət üçün söz sahibi olan şəxsiyyət idi. Amma institut rəhbəri olaraq, onun idarəçilik sərəştəsi, təşkilatçılıq bacarığı və insan resursları ilə işləmə üslubu vardır. O, ilk dəfə olaraq institutda elmi fəaliyyətin keyfiyyətinə əsaslanan yeni maliyyətləşmə modelini tətbiq edib. Bu model elm adamlarını təşviq edən, fərdi təşəbbüskarlığı və nəticəyönümlülüğü önə çəkən bir sistemə çevrilib. Bu islahatın sayəsində institutda elmi məhsuldarlıq və yaradıcı mühit daha da güclənib.

Nazim müəllimin qarşıya qoyduğu hədəflərdən biri də institutu ölkənin ciddi beyin mərkəzlərindən birinə çevirməkdir və bu istiqamətdə bütün əhəmiyyətli addımlar atılıb. Yerli və xarici universitetlərlə, dövlət qurumları ilə aparılan sıx əməkdaşlıq sayəsində dövlətə və iqtisadiyyata faydalı olan işlər görülür. O, institut kollektivi üçün təkcə rəhbər deyil, eyni zamanda dost və müəllimdir.

Nazim müəllim rəhbər olmaqdan ziyadə komanda yoldaşı olmağı bacaran insandır. İstər yaşlı, istər gənc əməkdaşlarla səmimi, bərabərhüquqlu münasibət saxlayır. Tədqiqat layihələrində bəzən özü digərlərindən daha çox çalışır. O, rəhbərliyin yalnız göstəriş vermək olmadığını, məsuliyyəti bölüşmək olduğunu nümunə ilə göstərir.

İnsanlıq nümunəsi

Nazim müəllimin insani keyfiyyətləri onun elmi uğurları qədər dəyərlidir. Onunla ünsiyyətdə olan hər kəs ilk növbədə hörmət, sadəlik və səmimiyyət görür. O, heç vaxt səsinə yüksəlməz, heç kəsin qəlbini qırmaz, heç kimi özündən uzaqlaşdırmaz. Əksinə, onun varlığı insanı özünə yaxınlaşdırır, ruhlandırır. O, hamının qəlbinə yol tapmağı bacırır.

Yaradıcı, fərqli düşünən insanları bir araya gətirib vahid məqsəd ətrafında birləşdirmək və bu birliyi qoruyub saxlamaq hər rəhbərin bacardığı iş deyil. Amma Nazim müəllim bunu nümunəvi şəkildə bacırır.

Sağlığında qiymət verək insanlara

Hörmətli müəllim-pedaqoq, alim, ziyalı, vətənsəvər şəxsiyyət Nazim müəllim yetmiş illik ömrünü elə-belə yaşamadı, yaşatdı, təkcə öyrənmədi, öyrətdi, sadəcə yaşamadı, iz qoydu.

Sizi 70 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edirik! Sizin varlığınız cəmiyyət üçün töhfə, insanlıq üçün nümunə, elm üçün isə dəyərdir.

Dünyaya gəlişiniz kutlu, ömrünüz uzun, varlığınız hər zaman dəyərli olsun, Nazim müəllim!

Tərbiz ƏLİYEV,
iqtisad elmləri doktoru, professor,
Rəsmiyyə ABDULLAYEVA,
iqtisad elmləri doktoru,
Allahyar MURADOV,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent